

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД**  
**КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**  
**«БРОВАРСЬКЕ ВИЩЕ УЧИЛИЩЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»**

## **КУЛЬТУРОЛОГІЯ**

### **ПРОГРАМА**

**нормативної навчальної дисципліни**  
**підготовки молодшого спеціаліста**

**напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»**

**спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання»**

**(Шифр за ОПП ГСЕ.01.01.03)**

**РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Комунальним вищим навчальним закладом Київської обласної ради «Броварське вище училище фізичної культури»**

**РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Рубайло Алла Володимирівна – викладач.**

Схвалено методичною радою КВНЗ Київської обласної ради «БВУФК»

“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року, протокол № \_\_\_\_

Голова методичної ради \_\_\_\_\_ ( Шита Т.А.)

## ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Культурологія**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання».

**Предметом** курсу є коло питань, пов'язаних із виявленням загальних принципів та особливостей художнього світосприйняття, відкриттям багатообразних форм функціонування відчуття краси, вивченням важливих рис естетичної творчості з метою формування цілісного, універсального світосприйняття, обґрунтуванням особливого світобачення системою ціннісних орієнтацій, підґрунтя яких складає здібність людини відрізнити Вічне від тимчасового.

### **Міждисциплінарні зв'язки:**

Предмет вивчається після курсу «Історія України» та має структурні зв'язки з такими дисциплінами як «Основи філософських знань», «Основи правознавства», «Соціологія», «Українська мова», «Педагогіка», «Олімпійський спорт».

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Культурологія як галузь наукового знання.
2. Світова культура.
3. Культура України.

### **1. Мета та завдання навчальної дисципліни**

- 1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни «Культурологія» є ознайомити студентів із найбільш визначними культурологічними теоріями, здобутками світової та української культури протягом усієї історичної еволюції і сформувати систему знань про закономірності культури.*
- 1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни «Культурологія» є формування у студентів: цілісного уявлення про шляхи розвитку людської цивілізації, основні її етапи та культурно-історичні епохи, пізнання загальних закономірностей культурної еволюції, самобутнього характеру української культури, її тісних взаємозв'язків із європейською та світовою культурою.*
- 1.3. *Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:*

#### **знати:**

- теоретичні основи предмету як окремої галузі наукового знання;
- головні проблеми культурологічних досліджень;
- сутність феномену культури як ключової сфери суспільної свідомості.

**вміти:**

- орієнтуватися в головних культурологічних концепціях і напрямках;
- аналізувати український етнонаціональний культурний простір;
- застосувати знання з культурології для визначення лінії особистої поведінки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 години/ 1,5 кредити ECTS.

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

### **Розділ I. Культурологія як наука.**

#### **Головні етапи розвитку світових культурних процесів**

##### ***Тема 1. Поняття культури та культурології.***

Поняття культури й культурології. Функції культури та її структура. Культурологія в системі гуманітарних наук. Актуальність і значення культурології. Методи культурологічних досліджень. Основні поняття культурології.

Основні концепції культури. Основні наукові підходи до культурології. Сучасні культурологічні теорії. Культурологічна думка в Україні. Становлення сучасної української культурології.

##### ***Тема 2. Основні підсистеми культури. Інститути культури та система її цінностей.***

Основні підсистеми культури. Інститути культури як система її цінностей. Сучасність і майбутнє культури.

##### ***Тема 3. Культура стародавнього світу.***

Культура первісної людини. Культура Стародавнього Сходу. Культура античності.

##### ***Тема 4. Європейська культура Середніх віків та доби Гуманізму.***

Культура Середньовіччя. Гуманізм культури Відродження. Культура епохи Нового часу.

##### ***Тема 5. Світова культура у ХХ – поч. ХХІ ст.***

Основні напрямки розвитку культури у ХІХ ст. Тенденції розвитку культури у першій половині ХХ ст. Розвиток культурних процесів у сучасному світі.

### **Розділ II. Головні етапи формування і розвитку української культури**

##### ***Тема 6. Стародавня та середньовічна культура України.***

Формування витоків національної культури у найдавніші часи. Культура давніх цивілізацій на території України. Культура княжої доби. Культура литово-польської доби.

***Тема 7. Культура України у нові та модерні часи.***

Українська культура XVII - XVIII ст. Українська культура XIX ст. Українська культура початку XX ст.

***Тема 8. Розвиток української культури у XX – на поч. XXI ст.***

Основні напрями культурного розвитку України у складі СРСР. Особливості становища української культури в умовах тоталітаризму. Досягнення і проблеми культури незалежної України.

## **РОЗДІЛ I. Культурологія як галузь наукового знання.**

***Тема 1. Предмет і завдання культурології. Головні напрями, школи і теорії культурологічного аналізу.***

***Тема 2. Культура як об'єкт культурологічного пізнання. Культура і цивілізації як суперсистеми.***

Поняття “культура”. Етимологія терміну. Природа та культура. Структура, типи та функції культури в суспільстві. Типологія культур. Етнічна, національна, локальна та світова культура. Художня культура та художній стиль культурної епохи. Культура і особистість. Багатозначність поняття цивілізації. Два основних напрями в морфологічному вченні про культуру. Теорія локальних цивілізацій А.Тойнбі. Типологія цивілізацій американської наукової школи (П.Сорокін, Ф.Нортроп, А.Крьобер). Культурно-історичні типи як суперструктура.

## **РОЗДІЛ II. Світова культура.**

***Тема 3. Здобутки світового цивілізаційного поступу.***

Особливості культури Стародавнього Сходу. Загальні закономірності виникнення давньосхідних цивілізацій. Перші писемні джерела. Класична спадщина античного світу – фундамент європейської культури. Ренесанс в європейській культурі. Гуманізм як ідеологія Відродження. Реформація і Контрреформація.

***Тема 4. Становлення і розвиток західної культури сучасного типу.***

Культурні надбання Нового часу. Революція в природознавстві. Раціоналізм. Епоха Просвітництва. Науково-технічний прогрес і формування нових світоглядних орієнтирів. Основні художні течії XIX ст.: класицизм, романтизм, реалізм. Загальна характеристика світової культури XX ст., її особливості та періодизація. Модернізм як специфічний культурний феномен XX ст.

**Тема 5. Масова культура та її вплив на культурний світовий процес. Особливості культури початку XXI ст.**

Концепції та реалії. Масова культура. Америка і Європа. Росія і Радянський Союз у культурному вимірі. Азійський ренесанс сучасності. Альтернативи майбутнього: культурна самобутність чи уніфікація. Проблема носіїв. Космізація та екологізація. Культура і етика. Діалог культур. Шляхи подолання кризових явищ у культурі.

### **РОЗДІЛ III. Культура України.**

**Тема 6. Основні етапи культурної еволюції українського народу.**

Формування української національної культури. Її традиції та особливості. Етапи культурно-національного відродження в Україні. Українська культура періоду Ренесансу. Національне відродження першої пол. XIX ст. Сучасний етап національно-культурного відродження в Україні: завдання та перспективи.

**Тема 7. Культурологічний аналіз формування і розвитку української культури.**

Вплив культури українського етносу на світовий цивілізаційний поступ Стародавнього Світу. Українська культура між Заходом і Сходом. Геополітичний аспект культурного процесу в Україні.

**Тема 8. Українська культура у світовому, європейському контексті.**

Українська культура у світовому європейському контексті. Місце культури в сучасних умовах українського державотворення.

### **3. Рекомендована література**

1. Греченко В.А., Чорний І.В. Історія світової та української культури: довідник для школярів та студентів. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416с.
2. Подольская Е.А., Лихвар В.Д., Погорельый Д.Е. Кредитно-модульний курс культурології. Учебное пособие. – К.: Фирма «Инкос», Центр учебной литературы, 2007. - 332с.
3. Чорненький Я.Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 392с.
4. Українська культура: Лекції за редакцією Д. Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – 592с.: іл.
5. Історія української культури: Збірник матеріалів і документів. За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. – К.: Вища шк., 2000. – 607с.: іл..

**4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік**

**5. Засоби діагностики успішності навчання: семінарські заняття, тестові завдання, реферати, контрольні роботи.**